

In memoriam

Йозеф Крофта

(30.3.1943 – 18.3.2015)

Напусна ни легендата на европейския куклен театър, големият чешки режисьор Йозеф Крофта.

Завършва през 1966 кукления отдел на Академията за театрални изкуства DAMU в Прага – специалност „режисура и драматургия“. Поради статута му на политически нежелана личност, образователната му степен е призната едва през 1989. Година по-късно той е хабилитиран за доцент, а през 1994 е назначен за професор в катедра „Алтернативен и куклен театър“. В периода 1993-1998 е избран за Декан на факултета.

Името на Йозеф Крофта е неразривно свързано с театър DRAK (Divadlo Rozmanitosti, Atrakci a Komédie – Театър на разнообразието, атракциите и комедията) в Храдец Кралове, където той постъпва като режисьор през 1971. Още първите му спектакли се характеризират с необуздана театралност, нарастваща изобретателност и с все по-фрапиращо използване на неочаквана изразност, чрез въвеждането на нови аспекти в отношенията актьор-аниматор – кукла.

За кратко време той превръща театър DRAK в световен еталон за съвременно куклено театрално изкуство и този театър държи това първенство до днес. В периода 1981-2008 Крофта е художествен ръководител театъра и спектаклите му, в продължение на повече от 30 години, са очаквани с нестихващ интерес по целия свят. Изключително ползотворно е сътрудничеството му със сценографа Петр Матасек и актьори като Зденек Ржиха и Иржи Вишохлид, който е и композитор в много от спектаклите му.

Иновативният стил на Крофта е уникалната комбинация от текст, действие, пластика, музика, светлина и кинетика. Традиционни и неконвенционални кукли, предмети, актьори, костюми, освет-

ление и сценография се използват като равностойни елементи в представленията. Участниците играят на живо, пеят и свирят на различни инструменти, взаимодействат си с кукли и предмети. Понякога те анимират куклите, понякога ги превръщат в мъртви фигури, а понякога те самите са куклите. Околната среда неизбежно е кинетична структура, контролирана от изпълнителите, която функционира като партньор в спектакъла. Този стил разработен на принципа на „авторския театър“, прави всеки спектакъл на Крофта уникален.

Сред големите му творби са „Сън в лятна нощ“, „Ойленшпигел“, „Спящата красавица“, „Продадена невеста“, „Как се ожени Петрушка“, „Цирк Уникум днес, за последно“, „Песента на Живота“, „Пиноккио“, „Дон Кихот“ и много други.

Крофта поставя пиеси в редица театри по света, включително и у нас („Продаденият смях“ в ЦКТ, 1981), работи като гост-преподавател и консултант в университети на Норвегия и Франция. През 1993 основава Международен институт за фигуративен театър в Храдец Кралове.

За цялостен принос към развитието на кукления театър, през 2013 му е присъдено най-високото отличие в областта на сценичните изкуства – Наградата „Талия“.

Поклон пред паметта му! Ще го помним все така – прегърнал любовта на живота си – куклата!

Проф. Славчо Маленов